

УКРАЇНСЬКА МОВА В КІНЕМАТОГРАФІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті досліджено функціонування української мови в кінематографі. Проаналізовано стан української мови в популярних фільмах. Описано зміни, які відбулися в кінематографі за останні роки.

Ключові слова: українська мова, кінематограф, засоби масової інформації, носії мови, дубляж фільмів.

Abstract

The article explores the functioning of the Ukrainian language in cinematography.

The state of the Ukrainian language in the popular films was analysed.

Changes that have taken place in the cinema in recent years were described.

Keywords: *ukrainian language, cinema, mass media, language carriers, dubbing of films.*

Засоби масової інформації є важливим джерелом інформування та формування суспільної думки. На відміну від інших мас-медіа. Кінематограф має значні переваги: велику різновікову аудиторію, поєднання звуку і рухомої картинки, змогу обрати фільм відповідно до своїх переконань та уподобань. Крім того, мистецтво кіно є одним з визначальних факторів розвитку культури нації, показником духовності та зрілості її суспільства. Вітчизняний кінематограф має вагомі здобутки, що збагатили світову культуру непересічними творами, які відображають величну історію українського народу, його самобутність та духовну красу. Творча біографія українського кіно – це постійний духовний пошук, художнє відкриття, боротьба за право вільно творити.

З року в рік з'являється дедалі більше українських фільмів. Так, у 2013-му вийшло всього 12 фільмів, у 2014-му – 16, у 2015 році українських фільмів вийшло 24, у 2016 – 30 вітчизняних стрічок, у 2017 – більше 25.

Особливу роль у становленні українського кіномистецтва відіграли фільми О. Довженка «Звенигора» (1928), «Арсенал» (1929), «Земля (1930)». Творчість Довженка піднесла вітчизняний кіноматограф до світового рівня. Стилістика, створена Довженком, поклала початок напрямку, який визначають як «українське поетичне кіно».

«Іноземні кіноактори тепер «заговорили» українською», – запевнили у державній службі кінематографії Міністерства культури України. «Чорна орхідея», «Кочівник», «Угода з дияволом» та «Парфумер» – усі ці (і не тільки) фільми можна переглянути в кінотеатрі державною мовою», – розповіла голова Держслужби кінематографії Ганна Чміль [1].

Досить очевидно, що мова, якою люди хочуть дивитись фільм, залежить від регіону, у якому вони проживають. Зокрема, Богдан Батрух, генеральний директор компанії «V&N film distribution», розповідає: «Україномовних копій фільму „Я, він і ще один” у нас було менше, ніж російськомовних, але українські копії подивились більше!» [1].

Українська мова має важливе значення в кінематографі, адже у зв'язку з подіями, що відбуваються в нас у країні, патріотизм населення зростає з кожним днем все більше, і саме кінематограф є тим джерелом інформування, який дає змогу цілком зрозуміти всю красу української мови. На сьогодні в Україні випускають усе більше стрічок, які мають велику популярність у глядачів. Український кінематограф є важливим фактором, який впливає на світогляд людей та ставлення до країни, у якій вони проживають.

«Для екранізації я беру не довільний твір літератури, а той, за допомогою якого я можу висвітлити проблему сучасності, що мене хвилюють... Мені найбільше хотілось би проникнути у глибинну суть таких людських цінностей, як почуття патріотизму, любов до землі, в яку вросли корінням... людина може розпізнавати справжнє у житті, якщо змалку навчиться цінувати землю, на якій народилася», – говорив Леонід Осика [2, 82].

Для колоритнішого й реалістичнішого створення образів героїв у фільмах використовують такі групи лексики:

1. Жаргоні (*ботан, глюк, депресняк, лаба, шара, попсовий, бабки, прикид*).

2. Росіянізми (*білет, адрес, дзвонити, засипати, наступаючий*).
3. Суржик (*іменно, голотьод, до цих пір, завидувати, обіжатися, побритися*).
4. Регіональні діалекти (*глива, ключина, кура, вуйко, врода*).

Шедєври світового кінематографа дублюють українською мовою. Як зауважив Олекса Негребецький: «У тому, що люди не завжди задоволені україномовними версіями фільмів, винен низький рівень українського дубляжу. Ті, хто дублює ці фільми, не знають української мови, не люблять її. Потрібно було спершу зробити кілька фільмів добре, а тоді вже халтурити. А в нас почали халтуру гнати з другого-третього фільму» [1].

Отже, український кінематограф має столітню історію. Стан і кількість української мови в кінематографі ще невтішні. Владі потрібно серйозно зайнятися цим, оскільки мова – основний комунікаційний засіб людини. За її допомогою ми висловлюємо свої думки, вона дає можливість спілкуватись. Свідомість людини формується навіть від того, як звучить мова. Дивлячись улюблені кінофільми, українське суспільство буде збагачувати свою рідну мову, а також значно зросте їхня національна свідомість. Звичайно, через події, що сьогодні відбуваються, виходить більше українських фільмів. Та це не повинно бути єдиним рушієм української кіноіндустрії. У наші часи кіно – один з найпопулярніших та найкolorитніших видів мистецтва, тож розвиваючи кінематограф, українська культура та мова улавлнюється та збагачується.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Угрин О. Увага! На екрані українська мова! // Угрин О. – Електронний ресурс. http://www.ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=616
2. Українське кіно від 1960-х до сьогодні. Проблема виживання. Зб. ст. / Упоряд. Л. Брюховецька. – К.: Задруга. 2010.
3. Караванський С. Пошуку українського слова, аборотьба за національне "я" / Караванський С. – Київ: Академік, 2001. – 236 с.
4. Дончик В. Мова не винна: (Про суржик, двомовність і грамотність на українському ТБ) / В. Дончик // Слово і час. – 2001. - № 2. – С. 68-77.

Боднарєнко Богдан Олександрович – Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, факультет комп'ютерних систем та автоматики, ІСТ-17б, bodya.bodnarenko@gmail.com.

Науковий керівник

Стадній Алла Сергіївна, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри мовознавства Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, stadniy.alla@ukr.net

Bohdan Bodnarenko
Vinnitsya, Faculty of Computer Systems and Automation, IEST-17b.

–Vinnitsia National Technical University,

Supervisor

Stadniy Alla Sergiyivna – senior researcher of Philology, cathedra of linguistics of Vinnitsia National Technical University, Vinnitsia city, stadniy.alla@ukr.net